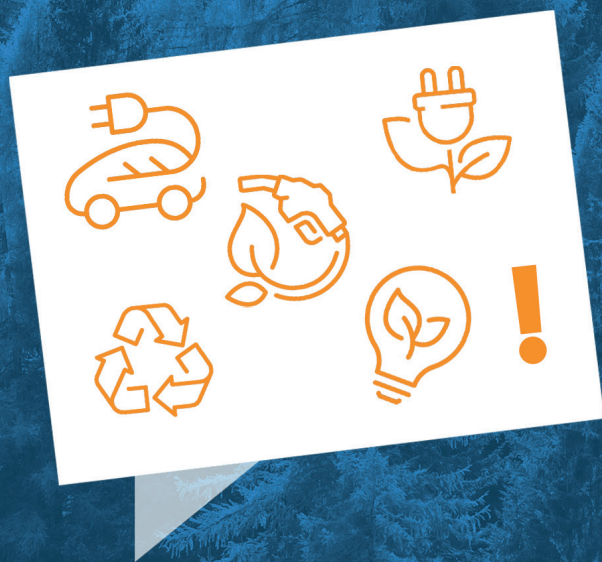

liberal ungdom

TEMA: HÅLLBARHET

liberal ungdom

Ledare

Vi borde inte fucka med moder jord
Min syster har tjatat i årtal: "sluta flyg! Dissa köttet!
Köp second hand! Det är på allvar!". Jag har besökt
Nepal, Burkina Faso, Borneo. Atit stroganoff, fläskfilé,
köttfärssås. Fyllt garderoben med nytt, nytt, nytt.
Syrran har haft rätt hela tiden. Det är på allvar. Kli-
mathotet.

Vi borde inte fucka med moder jord. Tsunamis, vulka-
nutbrott, översvämningar – människan har i alla tider
stått maktlös inför hennes ohyggliga krafter. Vi vet
att jorden kommer slå tillbaka (hon har redan börjat!),
men ingen kan med säkerhet förutse följderna av den
globala uppvärmningen. Just det är extra läskigt.

Som så ofta i politiken gäller det att uppmärksamma
problem utan att bli alarmistisk, för i panik är ingen
rationell. Och det är faktiskt inte kört. Människan job-
bar bäst under tidspress. Antalet klimatsmarta innova-
tioner kommer skjuta i höjden de kommande tio, tjugo
åren. Finns sådana lösningar tillgängliga för länder på
väg uppåt – där allt fler köper sin första vespa, bil och
flygbiljett – är mycket vunnet.

Liberalerna kunde inför valet skryta med att vi enligt
Naturskyddsföreningen hade bäst klimatpolitik av
de borgerliga partierna. Andå tror jag att just miljö
och klimat är många liberalers svagaste gren. På den
politiska arenan är det dags att börja dominera håll-
barhetsdebatterna. På den privata är det dags att ta
ansvar. Det har min syster börjat få mig att förstå.

Temat för det här numret är "hållbarhet". Det rymmer
förstås klimatfrågor, men också en del annat. Välkom-
na att läsa!

Hannes Rudsäter, redaktör

innehåll

TEMA: Hållbarhet

S 2-3 Ledare, redaktion
och produktion

S 4-5 Hänt i LUF-landet

S 6-9 Högerpopulister
och klimatförnekelse

S 10-15 Tänk om vi bara
hade gjort rätt från
början

S 16-18 För vem är den
"hållbara" migrations-
politiken hållbar?

S 19-21 Tid att tala om:
social hållbarhet

S 22-26 Låt dem äta
kakor!

S 27-29 Håller den
svenska rättsstaten
mot auktoritära
krafter?

S 30-31 FO-krönika

redaktion och produktion

Kontakta redaktionen på: hannes.rudsater@gmail.com

Hannes Rudsäter
Redaktör

Karin Pettersson
Biträdande redaktör

Claes Ekstrand
Skribent

Hedda Persson Elsässer
Skribent

Philip Von Schéele
Skribent

Sarah Narrowe
Danielsson

Ansvarig utgivare

Thea Andersson

Layout och redigering

Emilie Tilstam

Tryck

Danagård Litho

Omslag

Emilie Tilstam

Alla bilder licensierade under Creative commons

Liberal ungdom ges ut av
Liberala ungdomsförbundet och
utkommer fyra gånger om året.

LUF är Liberalernas ungdomsför-
bund, och verkar för individuella
rättigheter, marknadsekonomi
och global frihet.

Bli medlem på luf.se.

hänt i luf-landet

I världens bästa ungdomsförbund har det hänt en hel del sedan vårt förra nummer. Här den senaste tiden sammanfattad av Emilie Tilstam.

kongressen

Den 16-18 november ägde LUF:s nationella kongress rum i Lund. Kongressen innehöll debatter, föreläsningar, val av förbundsstyrelse och tårfyllda tacktal!

Nyvald förbundsstyrelse! Från vänster: Ellen Österberg (nyval), Lovisa Lanryd (nyval), Simona Mohamsson, Karl Philip Nilsson, Joar Forssell, Christoffer Karlsson, Romina Pourmokhtari, Anders Pettersson Viking, Linnéa Bjärum, Anders Rehnberg och förbundssekreterare Elias Collin.

Den svenska liberalismens rockstjärna, Mattias Svensson, gästade kongressen och föreläste. LUF fick ta del av minnen från 90-talet då liberalismen gjorde museum av kommunismen, men också hoten och utmaningarna framåt. Sen blev det boksignering.

I dessa ovissa tider är det skönt att vissa saker är självklara - nämligen att Anders Rehnberg, förbundsstyrelseledamot och EU-politiska talesperson för LUF, är LUF:s kandidat till EP-valet 2019. Anders presenterade sin kandidatur under söndagen.

Inte ett öga var torrt när förste vice ordförande Anna Horn, andre vice ordförande Max Sjöberg och förbundsstyrelseledamot Amanda Kanange tackades av under kongressmiddagen på lördagen.

Högerpopulister och klimatförnekelse

Klimatförändringarna innebär en historisk utmaning för mänskligheten. Aldrig tidigare har vi stått inför ett så konkret globalt hot och samtidigt haft så djup kunskap om hotet. Tyvärr måste denna kunskap spridas, upprätthållas och skyddas mot hårda angrepp.

Dessutom måste vi fortsätta utveckla vår kunskap för att effektivt kunna motverka förändringarna. Vi har alltså mycket att göra på kort tid – om det miljöpolitiska projektet blir distraherat eller saboterat av högerpopulistisk klimatförnekelse kan det få ohyggliga konsekvenser.

Att människan sedan 1950-talet varit den huvudsakliga orsaken till den globala uppvärmningen är något som 97% av forskarna kan enas om. Även miljömedvetna personer verkar underskatta den konsensus som föreligger i vetenskapen. Detta är synd då vi som sagt har andra utmaningar än opinionen att ta itu med.

Den nödtorftiga grund vi lyckats bygga för internationell debatt i hållbarhetsutmaningar har de senaste två åren utsatts för en

ohämmad vandalisering, med epicentrum i USA. Amerikanerna är långt ifrån ensamma om att ha klimatförnekande strömningar men den nuvarande regeringen spelar idag en avgörande roll i att legitimera ett uttalat internationellt motstånd mot hållbarhetspolitik.

Knappt ett år efter att det internationella samarbetet nätt och jämt fått igenom det något vaga Parisavtalet, utnämnde Donald Trump den klimatskeptiske Scott Pruitt till chef för miljöskyddsverket i världens största ekonomi. Det som då lät som ett absurt skämt blev snart vardagsmat efter att Trump bland annat dragit sig ur Parisavtalet och givit fria tyglar till oljebolagen för hydraulisk spräckning av skifferolja. Han menade uppenbarligen allvar när han i sina osammanhängande och verklighetsfrämmande kam-

panjtal utlovade nedrustningar av USA:s miljömyndigheter. Ett tidigt tecken var att språket på statliga hemsidor genomgick små men tydliga förändringar för att passa ett nytt, fiktivt narrativ. Detta narrativ skulle sakta men säkert få en offentlig plattform i världens kulturellt mest inflytelserika land. En potentiell politisk respons i mellanårsvalet uteblev till stor del då bland annat förslag om att begränsa utvinningen av skifferolja i Colorado och införa en koldioxidskatt i Washington röstades ner.

Liksom Trump har Brasiliens Jair Bolsonaro enormt inflytande. Landet har över 200 miljoner invånare och är världens femte största till ytan. Sådana detaljer är essentiella för att kunna värdera hur stor påverkan som landets politik kan komma att ha. Till exempel är Sverige och Nederländerna ofta i

framkant vad gäller miljöpolitik men styr över en sammanlagd befolkning på under 30 miljoner. Hur Bolsonaro kommer utforma miljöpolitiken är ännu osäkert. Men om Trumps handlingar är någon indikator så menar Bolsonaro fullt allvar vilket skulle kunna ha ödesdiga konsekvenser på klimatet.

Chalmers har nyligen blivit hem för världens första globala forskarnätverk om klimatförnekelse, CEFORCED. Forskarna har bland annat utvecklat en tidigare amerikansk studie i hopp om att förstärka bevisningen för ett samband mellan högernationalism och klimatförnekelse. Martin Hultman som leder nätverket påpekar i DN att "avgrunden mellan den apokalyptiska bilden av klimatkrisen och de frånvarande politiska förslagen gav i början av 2000-talet också utrymme för den organiserade och partipolitiska klimatförnekelsen".

”I SD:s toppskikt tar man avstånd från SMHI och Parisavtalet, avfärdar klimatlagar och utnämner tjeckiske klimatförnekaren Václav Klaus till frihetshjälte.”

Han nämner organisationerna Klimatsans och Stockholmsinitiativet som svenska exempel och menar vidare att den koppling mellan högernationalism och klimatförnekande som Bolsonaro representerar är ett globalt fenomen.

Den löst sammansatta allians av nationalister, alt-right-anhängare, klimatskeptiker, EU-skeptiker, och en mängd andra rörelser som numera utgör den globala vågen av modern högerpopulism, har försökt inleda internationella samarbeten.

Ironin är såklart slående men figurer som Steve Bannon, Nigel Farage, Jair Bolsonaro, Sebastian Kurz och Jimmie Åkesson hoppas kunna lära sig av varandra för att bli mer effektiva i sina angrepp på demokratiska institutioner. Detta märkliga bälte av högerextrema rörelser verkar ha en närmast opportunistisk flexibilitet vad gäller

vissa ställningstaganden så länge de centrala delarna lämnas orörda (främlingsfientlighet, ekonomisk nationalism och en ovetenskaplig skepsis gentemot experter). Föraktet för experter verkar ha överlevt alla lokala mutationer av rörelsen och bäddat för en alltmer utbredd

klimatförnekelse. Sverige har hittills skonats från den vulgära form av klimatförnekelse som Trump förespråkar och möjliggör. Debattklimatet i miljöfrågan har inte skadats i samma utsträckning men det finns gott om exempel på liknande tankegångar i samma område av det politiska spektrumet. Och så länge åsikterna och bristen på kunskap finns i samhället kan det med effektiv populism snabbt generera röster och därigenom politik.

Den moderata riksdagsledamoten Lars Beckman skrev efter sommarens värmebölja att svensk media ”har släppt alla hämningar för att hjälpa den sittande regeringen”. Enligt Hultman är detta exempel på samma

logik som används på högerextrema webb-tv-plattformen Swebb-tv, där flera personer knutna till Stockholmsinitiativet spridit klimatförnekelse månaderna inför valet. Inom Sverigedemokraterna frodas dessa åsikter redan, även i partiets officiella linje och på riksdagsnivå.

Alt-right-rörelsen representeras i Sverige av Daniel Friberg, som driver den högerextrema tanke-smedjan Motpol, och Christoffer Dulny, som varit anställd hos Sverigedemokraterna. I SD:s toppskikt tar man avstånd från SMHI och Parisavtalet, avfärdar klimatlagar och utnämner tjeckiske klimatförnekaren Václav Klaus till frihets-hjälte. Längre ner i hierarkin och bland anhängare på sociala medier och Youtube-kanaler blir det ännu tydligare. Där formas enligt Hultman en känslostark populistisk beskrivning av hur ”en new world order bestående av de liberal-demokratiska företrädarna inom politiken, massmedierna, universiteten, företagsledarna och FN använder sig av klimatkrisen som täckmantel för att införa en socialistisk plane-konomi”.

Ett problem med klimatfrågan har varit kommunikation. Johan Rockströms idéer om nio naturliga gränsvärden som inte får passeras tog inte riktigt fäste hos gemene

man, trots stöd från Barack Obama. Istället stannar många kvar vid intuitiva tankar om miljön, till exempel att den är flexibel och förhandlingsbar. Det är till viss del sant men det finns också vissa deadlines och målsättningar som måste mötas för att förhindra särskilt allvarliga och irreversibla konsekvenser. I flera av dessa områden ligger vi dessutom redan nära gränsen. Denna ojämna bild av klimatet och våra prestationer är svårare att hantera i en förenklad samhällsdebatt. Många ger istället upp och litar, precis som Trump, på sin egna naiva intuition. Men intuition och magkänsla är tvärtemot vad evidensbaserad forskning står för.

Det finns inga genvägar till att förstå komplexa problem men det är lockande att köpa den tanken, och populister blir ständigt bättre på att sälja den. Förhoppningsvis kan vi genom att följa utvecklingen på andra platser försöka förbereda oss för och vända de trender som i framtiden kommer att stå oss dyrt.

Claes Ekstrand

Tänk om vi bara gjorde rätt från början

“Vilken är komposten?”. Det är min första fråga på mitt nya jobb. Jag har fått se var vi slänger sopor, pant och kartonger. Så, komposten då? Vi har ingen.

Tjejen som tränar upp mig ser frågetecknet i mina ansiktsdrag och säger snabbt: “jag vet, superdumt. Jag funderar på att lyfta det”. Hon får mitt rungande bifall som svar. Den coffeeshop där jag nu ska bli barista ligger mitt i Stockholms innerstad.

En coffeeshop, med ekonomiska termer: massvis med matavfall. Stockholm driver sin kollektivtrafik på biogas i allt större grad. Med ekonomiska termer: efterfrågan. Så även om det är min högst personliga, moraliska inställning att vi bör sopsortera, för klimatet, så finns det för mina chefer mycket bättre argument. Det är billigare. Avfallstaxan går ner för de som skiljer matavfall, vare sig det är bostäder, arbetsplatser eller restauranger. Taxan reduceras markant, med mellan 30 och 70%. Att inte sortera avfallet är därför ekonomiskt oförsvarbart för min arbetsplats. Att sopsortera är dessutom bra PR. Kidsen gillar Fairtrade och hållbarhet. Det kräver ingen större inköpskostnad, ingen

personalutbildning, ingen extra arbetstid. Ett till kärl i diskrummet, ett vid kaffet, en ny soptunna i soprummet, en ifylld blankett hos Stockholm Vatten och Avfall. Återigen: oförsvarbart.

Politikens roll i hållbarhetsarbetet är just denna: gör det lättare att göra rätt. Men därtill tillkommer det enskilda ansvaret, i detta fall att ifrågasätta. Varför har vi ingen kompost när vi får 15 till 20 kg kaffesump en lugn dag? Behöver jag, på riktigt, en plastpåse när jag handlar, jag har ju tjugo tygpåsar hemma? Behöver jag en bokhylla fylld med böcker jag köpt för länge sen men ännu inte läst, när det är gratis att låna på biblioteket, tio minuter bort?

Kapitalismen är ett hållbart ekonomiskt system, men precis som med demokratin, krävs någonting i utbyte: individuellt ansvar. För att demokratin ska fungera behöver du gå och rösta på valdagen, sätta dig in i hur

Kapitalismen är ett hållbart ekonomiskt system, men precis som med demokratin, krävs någonting i utbyte: individuellt ansvar.

systemet fungerar och vilka kandidater som finns till ditt förfogande. För att marknaden ska vara hållbar behöver du göra val, välja vettiga producenter, ifrågasätta ingrediensers ursprung, tänka över materialval. Googla en gång eller två. Det är faktiskt inte så jäkla svårt. Jag riktar mig inte till dem utan socioekonomiska möjligheter att välja, inte till dem som sitter fast i ofria stater, inte till de 99%. Problematiken där är en annan. Jag riktar mig till dig som kan, men inte orkar. The 1%. För du har inga ben att stå på. Du som köper grejer du inte behöver för den kortvariga lyckan, som inte använder en tredjedel av innehållet i din garderob, som hellre köper nytt än att laga. Vad håller du på med?

Det genomsnittliga amerikanska hushållet innehåller 300 000 objekt och har blivit i snitt tre gånger så stort som det var på femtiotalet. Under samma tidsperiod har den upplevda lyckan stått still. Det kan

låta radikalt för en kapitalist, men vi blir inte lyckligare av fler saker. Att äga gör oss inte glada, det kan till och med vara tvärt om. Stress över stök och röra och borttappade hörlurar. Nej, denna text är inte en självhjälpsbok att kränga till hemmafruar. Det kapitalistiska systemet bygger på konstant produktion, men produktion av värde och produktion av ting är inte nödvändigtvis samma sak.

Vi är för materialistiska i denna tidsålder. I alla fall enligt vardagsdefinitionen, då materialism innebär ackumulation av ting. Men om vi istället menar "att bry sig väldigt mycket om saker" så är vi inte tillräckligt materialistiska. För vi bryr oss för lite. Vi vurmar för cirkulär ekonomi på föreläsningar och i debatter, men "orkar" allt för sällan kika bland secondhandaffärer och dylikt innan vi köper nytt. Det är trots allt enklare att åka till IKEA. Men som Dumbledore säger, ibland måste vi välja mellan det som är enkelt, och det som är rätt. Under

hösten har vi sett den skit vårt parti fått för att vi vägrar backa en millimeter från våra värderingar. Men vi har stått kvar, trots att KDU och MUF gått loss på Twitter. För vi vet att det är värt det, i slutändan. Det är värt att tänka efter. Värt att stå upp för det man tror på. Att driva vidare, sällan väljandes, följandes minsta motståndets väg - det är inget sätt att leva. I klarspråk: det är inget sätt vi har råd att leva på. Vår planet har inte heller råd med det.

Den genomsnittlige svensken har 8 000 kr i skulder hos Kronofogden, och lever som om hen hade 3,7 jordklot. Att vi i hållbarhetens namn behöver en samhällelig omställning råder det ingen tvekan om. Det som

tar emot att säga, speciellt som politiker, är att många som lever i välfärd behöver sluta göra vissa saker som känns självklara. Vi kommer behöva ge upp en hel del, som de där 2,7 jordkloten som vi av okänd anledning tror att vi har.

Hemligheten är att mycket av det vi gör oss av med är sådant vi inte kommer sakna. Det säger sig självt att om du medvetet rensar bort de saker i ditt liv som du tycker minst om - tröjan som inte passar ordentligt men ändå bor i garderoben, kaffekoppen du aldrig väljer på morgonen för att den är obekväm att hålla i, den där kursen som du inte gillar att läsa - så blir det som till sist finns kvar saker du verkligen gillar,

verkligen behöver. Och du får mer tid till de saker som uppriktigt ger dig någonting, som du vill lägga din tid - och dina pengar - på.

Det jag vill komma till är dissonansen mellan kronor och värde. Dissonansen träder i kraft när vi kopplar in individen i fråga. Vi kan säga att en snowboard som säljs för 6000 kronor är värd 6000 kronor. Det är en sanning, men för mig som individ är den värdelös - jag kan inte åka snowboard, och har ett ytterst begränsat intresse av att lära mig.

Att inte köpa en snowboard är en mycket liten uppoffring för mig, för det är så svart på vitt att jag inte skulle få något värde utav den. Jag får erkänna att andra saker är svårare att hålla fingrarna från - Penguins nya Steinbeck-utgåvor till exempel, eller hudvård från ett visst brittiskt märke - för det är ju sådana saker som jag gillar. Jo absolut, och därför har jag dem redan. Ungefär. Produkter som i allt väsentligt fyller samma funktioner finns i mitt badrum, och jag har redan läst böckerna. Äger dem till och med (fast inte i lika snygga utgåvor. Och inte hela samlingen). Ska jag vara helt ärlig mot mig själv, så borde jag inte köpa någon ny hudkräm - för på morgonen orkar jag göra ungefär tre saker med mitt ansikte, och detsamma gäller på kvällen. Om jag både sätter på och kommer

ihåg att ta bort mina ögonbryn är jag rätt nöjd. Och även om det är en smäll mot mitt ego så läser jag inte särskilt många böcker om året. Den olästa hög som bor på min byrå lär räcka till våren 2022.

Ja, det är inte den roligaste av insikter, att inse att jag krånglar till det så mycket för mig själv. Jag skulle helt enkelt behöva skala bort, genomgående bland både tillhörigheter, åtaganden och relationer så att det som består är en mer hanterlig mängd. Så att jag får tid över. Till den där mattekursen jag trots allt behöver läsa, till politiken. Till LUF! Fatta vad fint det skulle vara om jag städade bort lite tidskrävande skräp ur mitt liv, och fick mer tid till detta förbund.

Om min chef slapp sitta och dra ner på timmar för att hålla ner personalkostnader, kunde lägga mindre pengar på sopor, så vi slapp vara underbemäddade i ruscher. Det hela handlar om fokus. Men också om kunskap. Och möjlighet. Fokus på kostnadseffektivitet kombinerat med kunskapen om hur matavfallssortering påverkar avfallstaxan ger möjlighet att lägga om utgifterna så att mer pengar läggs på människor och mindre slängs i soporna. Som en bonus får klimatet lite mindre problem.

20 kilo kaffesump mindre.

Dina politiska förfäder har slitit för din konsumentmakt så var lite sjysst och nyttja den. Som en duktig kapitalist.

Det låter kanske inte som särskilt mycket (om inte påsen spricker, det vill säga, och du står där med brun geggla till fotknölna bakom en kinesisk restaurang) men att stirra oss blinda och leta efter en engångslösning som fixar alla klimatets problem samtidigt (och ger vitare tänder!) är dumheter. Dumheter som varken vi eller klimatet har tid med. Så vi får göra de små sakerna. Tacka nej till plastpåsen, trycka ner biblioteksboken i en tygpåse, sätta oss i en debatt eller bakom ett bokbord och få en enda röst som tack för besväret. Sen får vi göra det tre miljoner gånger till. Och traggla oss genom byråkratin med dessa mandat, för att till sist: göra det ännu billigare att sopsortera. Eller någonting.

Det låter rätt deppigt. Osexigt. Inte riktigt Storma Slottet & Bygg Barrikader. Tja, det är mycket roligare att snacka Atkins än det är att äta mindre och träna mer, men om det är riktig skillnad du vill se så finns det ett givet val.

Tänk efter, sträck på dig, tyck ordentliga saker, hitta ett gäng smarta personer och lär dig av dem. Lagg din tid och dina pengar på sådant som faktiskt ger dig något, vare sig det är personer eller saker. Och om det är saker, orka undersöka. Material, tillverkning, hållbarhet. Dina politiska förfäder har slitit för din konsumentmakt så var lite sjysst och nyttja den. Som en duktig kapitalist.

Det låter inte så svårt, eller hur? Lite tidigare i denna text hävdade jag att det är enklare att åka till IKEA än det är att hitta något som fyller samma funktion på second hand. Det jag menar är att det känns enklare. På tio minuter vet jag vad som finns på lagret hos min närmaste IKEA, och jag behöver inte byta om från pyjamas. Så visst, det medvetna sökandet tar lite längre tid. Jag behöver ladda ner en till app. För den cirkulära ekonomins infrastruktur är redan på plats. Företag som hämtar saker vid din dörr för att sälja dem vidare, privatpersoner som lägger upp egna annonser

- alltihop finns. Det är ingen sagobok jag snackar om, det är verkligheten. Så varför är du så motsträvig? Varför skuldsätter du dig för att köpa saker du inte behöver, varför orkar du inte ta med en egen tygkasse, varför stoltserar du med en hög olästa böcker på sängbordet? Du ser ju inte direkt smartare ut. Det är helt enkelt hög tid att börja leva som vi lär. Faktan och forskarna har sagt sitt, och det enda som finns kvar att övertala är ditt ego.

Sent den nionde september låg jag mentalt utslagen i en soffa, helt och hållet golvad av att folk kunde vara så borta. Nazister, kommunister, anti-feminister, vettiga människor - alla sorter fanns på valsedlarna. Lagskydd gör det enkelt att rösta, busenkelt, du får ledigt, du får skicka ett sändebud om du inte kan gå till vallokalen, du får flera veckor på dig och röstkortet på posten. Fortfarande för krångligt, tyckte tydligen 13%. De retar mig något oerhört, de där 960 665 röstberättigade personerna. De som kunde men inte dök upp. Sen har jag legat vaken av 58 546 andra anledningar - de som röstade ogiltigt. Det frustrerar mig, för de rösterna kunde ha nått så långt. Över en miljon röster. Hade de lagts på L hade vi varit näst största parti. Hej då regeringskris och hej turkosa majoritetsregering.

Ta en minut och sup in det. KDU:s tystnad på Twitter. Jannes tal på

valnatten. Tystnaden i TV-sofforna när siffrorna trillar in. Jonas ansikte. Ebbas ansikte. Och herregud, CUF, vad ska de nu retas med? Skjortefekten, hade det kallats. Det är väl en hopplös dröm, det där.

Att alla skulle bry sig helt plötsligt, än mer bry sig om de saker jag bryr mig om, på samma sätt som jag bryr mig om dem. Men visst vore det vackert. Det vore förbaskat fint om alla brydde sig massor om L, men jag kan nöja mig med att alla bryr sig lite mer. Bara lite litegrann.

Alla behöver inte ens bry sig. Bara du. Om du skulle kunna bry dig lite litegrann bara, typ orka be din chef om en till soptunna. Typ ta med dig din tygpåse (hallå du har minst en, jättefin, med LUF-logga och allt.) Pallra dig till biblioteket, du är ju ändå folktopartist Det vore finare än allt butiksinslaget plastförpackat transportutsläppsskapande operosonligt skräp med tveksam tillkomst och hållbarhet som du kan köpa för pengar.

Det skulle bli min finaste julklapp.

Kram hörnu, så ses vi i det nya året. Kanske är du inte lika dålig då.

Karin Pettersson

För vem är den ”hållbara” migrationspolitiken hållbar?

“Mitt Europa bygger inga murar, vi hjälps åt” sade Stefan Löfven under ett tal den 6 september 2015. Ett citat som blivit otroligt uppmärksammat och kritiserat efter den strama migrationspolitik som Socialdemokraterna lade fram bara tre månader senare.

Men Socialdemokraterna är inte det enda partiet som svängt åt ett mer invandringskritiskt håll efter flyktingvågen, det är något gemensamt för alla.

Begreppet ”hållbar flyktingpolitik” är vanligt i den svenska migrationsdebatten. Socialdemokraterna och Stefan Löfven använder det ofta som något synonymt med den politik som lades fram av dem själva 2015. De är dock inte ensamma om att använda begreppet, det är något som görs av alla partier och alla har även olika tolkningar om vad ”hållbar” innebär. Så vad är då ”hållbar flyktingpolitik”, och för vem är den hållbar?

En av delarna av den tillfälliga lagen som antogs för att minska asylin-

vandringen är att tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel istället för permanenta.

Precis som lagen i sin helhet ska detta bara gälla i tre år men Socialdemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna anser att tillfälliga uppehållstillstånd borde vara huvudregel även efter att lagen har slutat gälla. Moderaterna skriver bland annat på sin hemsida att “en långsiktigt hållbar och ansvarsfull migrationspolitik innebär att tillfälliga uppehållstillstånd är huvudregel”.

Tillfälliga uppehållstillstånd är varken långsiktigt hållbara för individen eller samhället. Bland annat en rapport från Röda Korset som släpptes i oktober i år visar att tillfälliga uppehållstillstånd leder till en enormt

ökad psykisk ohälsa på grund av den medföljande ovissheten.

Tillfälliga uppehållstillstånd har dessutom en negativ effekt på integrationen, då incitamenten att komma in i samhället är lägre eftersom det är ovisst hur länge man får stanna. Det blir även ett problem för samhället när integrationen inte fungerar, dels på grund av kortsiktiga konsekvenser som ökad otrygghet, men även eftersom det förstärker bilden av att invandring förstör samhället.

Framförallt är det inte bara invandrarna som behöver Sverige, Sverige

behöver också invandringen. För att samhället ska klara av den minskade befolkningstillväxten behövs det att fler kommer hit, och att de får stanna. Andelen pensionärer i relation till andelen som är i arbetsålder ökar, och kommer fortsätta att göra det.

Detta är något som även Arbetsförmedlingen, en myndighet med stora fel och brister, anser behövs. Men ett av de viktigaste argumenten emot en stramare, "hållbar" migrationspolitik är det moraliska problemet.

Men Socialdemokraterna är inte det enda partiet som svängt åt ett mer invandringskritiskt håll efter flyktingvågen, det är något gemensamt för alla.

Det avfärdas ofta som idealistiskt eller naivt, men det är inte rättvist att ens chanser till ett liv beror helt på var man föds. Att ett barn som föds just nu, denna minut och denna sekund, i Sverige, har oändligt större chanser till ett bra liv, eller ett liv överhuvudtaget, än det barn som föds i Syrien just nu. Eller i Irak eller i Somalia. Eller vilket annat land som helst med stora konflikter och dåliga förutsättningar.

Så för vem är den "hållbara migrationspolitiken" just hållbar? Den är varken hållbar för det svenska samhället eller för den asylsökande.

Det är inte heller hållbart att inställningen till migration och de som migrerar, blir mer och mer kritisk och att man glömmer bort att de som söker sig till Sverige inte gör det för att komma hit och förstöra vårt land. De gör det för att få samma chans till ett bra liv som vi föddes med.

Hedda Persson Elsässer

Tid att tala om: social hållbarhet

Innan jag började skriva den här artikeln kände jag inte riktigt att jag visste vad social hållbarhet handlar om. Jag tänkte att det handlar om utbrändhet och psykisk ohälsa men efter att ha läst på inser jag att det bara är en liten del av vad social hållbarhet handlar om.

Social hållbarhet handlar om människors välbefinnande, om rättvisa och makt i samhället, om rättigheter och om individers behov. Det handlar om alla människors möjlighet att nå sina egna mål och uppfylla sina drömmar. Sverige är på god väg att bygga upp ett socialt hållbart samhälle men det finns flera utmaningar att ta tag i innan vi når dit.

En av de största utmaningarna är just det jag nämnde först: utbrändhet och psykisk ohälsa. Aldrig förut har så många varit sjukskrivna på grund av utmattnings- och utbrändhet. Ett samhälle är inte socialt hållbart om människor bränner ut sig när de försöker nå sina mål. Många människor sätter upp otroligt höga krav på sig själva i allt de gör, oavsett om det gäller hemmet, jobbet,

studierna, träningen eller något annat. Få, eller jag vågar nästan påstå ingen, klarar av att konstant prestera på topp. Här måste vi som individer bli bättre på att sätta realistiska krav på oss själva och inse att man kan vara lycklig även om man inte är perfekt i allt. Men det handlar inte bara om att individerna själva ska ta itu med de här problemen. Det behövs en stat som hjälper till. Det behövs en fungerande elev- och studenthälsa, utbildning om psykisk ohälsa på fler arbetsplatser, fler psykologer och gedigna satsningar på de yrken som har en stressig arbetsmiljö. Mycket måste göras, kort sagt.

En annan utmaning för det socialt hållbara Sverige är den höga graden av upplevd ofrivillig ensamhet. Det finns siffror som pekar på att hela 14 procent av Sveriges befolkning känner sig ofrivilligt ensamma. Det handlar om flera grupper av människor men äldre är överrepresenterade. Att människor går runt och mår dåligt på grund av ofrivillig ensamhet är inte socialt hållbart. Det finns mycket som man som individ själv kan göra för att bryta sin ensamhet men ibland behöver man hjälp. Med stöd från

Män är överrepresenterade när det kommer till självmordsstatistiken.

forskningen måste det byggas upp system för hur man kan förebygga, upptäcka och hjälpa folk att ta itu med sin upplevda ensamhet.

En av grundpelarna i social hållbarhet är rättvisa och rättigheter. Alla individer ska bli behandlade lika. En individ ska inte bli behandlad annorlunda på grund av sitt namn. Men studier har visat att i Sverige så är det svårare att till exempel få jobb om man har ett namn som inte är västerländskt. Det här är något som det måste rådas bot på om Sverige ska vara ett socialt hållbart samhälle.

Attityden kring arbetskraftsinvandring måste ändras, det positiva med mångfald på arbetsplatser måste betonas och det offentliga måste bli bättre på att visa på gott exempel. Det kan inte fortsätta vara som det är idag, att civilingenjörer från andra länder jobbar med andra yrken eller är arbetslösa samtidigt som det råder enorm brist på just deras kompetens. Sverige måste bli snabb-

are på att validera utländska utbildningar så att man snabbare kommer in i arbetslivet. För de som inte har en utbildning kan det vara bra att få en konkurrensfördel genom inträdesjobb, där de får ett första jobb med lite lägre lön för att senare kunna få andra jobb med högre lön. Sverige kan inte lämna en så stor del av sin befolkning utanför arbetsmarknaden. Det är inte rättvist och inte socialt eller för den delen ekonomiskt hållbart.

Det finns även stora skillnader mellan kön idag som inte lever upp till kraven för social hållbarhet. Kvinnor tjänar i regel mindre, får sämre pensioner, tar ut större del av föräldraförsäkringen och är underrepresenterade inom yrken med hög status. Män är överrepresenterade när det kommer till självmordsstatistiken. För att uppnå social hållbarhet så måste vi uppnå jämställdhet mellan alla kön. Här behövs en rad reformer. Det behövs en föräldraförsäkring där föräldrarna delar lika på dagarna.

Det måste satsas på kvinnodominerande yrken för att lyfta deras status och förbättra chanserna för karriär och löneutveckling. Samhället måste möjliggöra för fler kvinnor att, som Birgitta Ohlsson brukar säga, krossa glastak och nå de högsta positionerna i samhället. Det behövs fler insatser för att få män att våga prata om sina känslor. Att uppnå jämställdhet är en nyckel till att uppnå social hållbarhet.

Det kan råda skillnader i hur stort ansvar man anser att staten har för att se till att invånarna mår bra och hur stort ansvar individen själv har för sitt eget välbefinnande. Personligen anser jag att staten har ett enormt ansvar för hur individerna i samhället mår och hur de blir behandlade. Med tanke på den mängd skatt vi betalar och hur mycket som styrs av det offentliga medföljer ett ansvar. Dessutom kan en individ under livets gång behöva mer eller mindre hjälp

för att må bra. Det är viktigt att det byggs upp ett samhälle där det finns plats för alla. Det bästa vore ju självklart om det var möjligt att göra utan statens inblandning men den metoden har motbevisats av historien. Social hållbarhet är inte bara viktigt för att individerna ska må bra och ha samma rättigheter utan också för att det gynnar samhället på andra fronter. Ett samhälle som är socialt hållbart är ett samhälle där alla kan bidra under en lång tid, vilket även ger ekonomiska fördelar. Det pratas mycket om ekonomisk hållbarhet och om hållbarhet ur miljöaspekten. Men det pratas alldeles för lite om vikten av social hållbarhet. Det här är något som vi måste ändra på. För ett samhälle som är socialt hållbart är definitivt något vi vill uppnå.

Sarah Narrowe Danielsson

Låt dem äta kakor!

Det finns en gammal vänstertanke som handlar om vikten av att ett samhälle är jämlikt. Med det menas framför allt lika rättigheter och generellt någorlunda lika ekonomiska förutsättningar

I grund och botten verkar det här vara sant, eller snarare verkar det stämma att det här är av vikt för ett samhälles utveckling. Ojämlika samhällen brukar disproportionerligt skada de som är på den förlorande sidan och bli en grogrund för alla de olika problem som ofta följer med att en individ eller grupp har låg ställning i ett samhälle. Kriminalitet, dålig social rörlighet, sämre hälsa och politisk instabilitet är nog de främsta. I takt med att vår värld blir allt mer globaliserad och gränsen för vad som är "vårt samhälle" vidgas, inkluderas ständigt allt fler personer och regioner i vad som kan räknas hit.

När samhället rör sig mot att bli globalt, sker detsamma med de utmaningar som varit begränsade till de tidigare separata delarna av världen. Men det är inte bara utmaningarna som blir mer globala, utan även alla tänkbara möjligheter, som dessutom får potential att ha en ännu större positiv inverkan. För att det globala

samhället inte ska bli ett präglad av ojämlikhet, konflikter och instabilitet, krävs att vi eftersträvar en hållbar global utveckling.

De flesta har antagligen någon gång hört talas om FN:s sjutton globala mål för hållbar utveckling. Trots detta tar de generellt ganska lite utrymme i den svenska offentliga debatten. De här målen ger en skiss av hur man kan uppnå en globalt hållbar utveckling och berör, något förenklat, främst fattigdomsbekämpning, stärkande av ekonomi, utbildning, jämställd- och likhet, trygghet och välmående, samt miljö. På många sätt hänger alla dessa ihop och har en inverkan på varandra.

Vill man vara lite mallig kan man konstatera att detta också är vad LUF till stor del prioriterar och kämpar för. Men oavsett kan det å ena sidan vara bra att komma ihåg att i stort sett alla dessa områden har förbättrats enormt mycket under

de senaste decennierna, samtidigt som man bör vara ödmjuk inför det faktum att utveckling inte är enkelt. Det kräver kunskap, arbete och engagemang.

Är detta verkligen så otroligt viktigt kan man kanske undra. Varför ska vi egentligen hålla på och ägna en massa resurser åt alla de här andra? I grund och botten finns det nog två huvudsakliga anledningar till varför: det ena bör vara den fundamentala liberala drivkraften i att alla människor ska kunna leva bra och drägliga liv, gärna försörja sig själva, utvecklas, förverkliga sig och inte behöva lida under någon annans kontroll. Detta är nog ganska uppenbart, särskilt i en krets av redan politiskt aktiva och i synnerhet sådana av den liberala varianten. Det är antagligen en stor anledning till varför du ens läser detta till att

börja med.

Den andra stora anledningen är den man skulle kunna betrakta som något mer kallt rationell eller möjligtvis självisk om man så vill. Sanningen är nämligen den att vi gynnas av detta. Vi som individer i Sverige kan få det bättre och dessutom eliminera en del problem genom att andra delar av världen, och framför allt människorna där, får det bättre.

Något av det finaste med demokrati och marknadsekonomi är hur vi alla växer och får det bättre tack vare varandra. Om en person utbildar sig, får ett välbetalt jobb och kan betala skatt kan man bättre hjälpa alla de som har det svårt. Om samma person startar ett företag som går bra betyder det att alla i samhället kan tjäna på att det har dykt upp en ny produkt eller tjänst som tillfredsställer något behov eller önskan vi har.

Å andra sidan kanske den här personen väljer att engagera sig akademiskt, forskar och lyckas på så vis bidra till att bredda vår kunskap inom ett område.

Eller så gör den här personen något helt annat. Poängen är att när det går bra för enskilda individer så går det i regel också bra för samhället. Det motsatta förhållandet gäller också. Och på intet sätt är det här, särskilt inte idag och än mindre i framtiden, tack och lov, på något vis begränsat av nationsgränser. Ju fler länder med ordentliga ekonomier, desto fler länder kan vi handla med och desto mer kan vi båda gynnas och bli rikare. Men om en region lider, kan det lätt slå över på andra.

På senare tid har många länder i Europa stått under en hård press till följd av stora flyktingströmmar. Att det kommer flyktingar just hit är förstås inget problem i sig, men att folk tvingas bli flyktingar är en katastrof. Migration är positivt och bör generellt eftersträvas, men en påtvingad sådan är inget annat än tragiskt. Utebliven utveckling i andra länder är dessutom en indirekt kostnad för övriga länder då vi går miste om potentialen i dem.

Nu när vi kort diskuterat problem och risker är det istället dags att börja se till det viktiga i sammanhanget: möjligheter och lösningar. Som nämnts handlar utveckling i sig

mycket om att uppmuntra till demokrati och marknadsekonomi, dels för att detta är de mekanismer som frigör en människa, vilket förstås är rätt sak att göra, samt att om vi tittar bakåt är detta dessutom väldigt effektivt för att höja välbefinnande, vilket även beror på själva frigörelsen i sig.

En friare människa är inte bara en nöjdare människa men hon har också helt plötsligt en mycket större potential att förverkliga sig själv, vilket då i sin tur gynnar alla det kan beträffa. Att konstatera att det här är vad vi vill uppnå är en sak, men hur ska man då gå tillväga? Tja, som man kan tänka sig är det den svåra biten i sammanhanget.

Låt oss börja med att titta på demokratisering. Det finns massvis med lyckade exempel på när ett land har demokratiserats, öppnats upp och blivit friare. Dessvärre har det i många fall varit betydligt skakigare. Vissa länder har till och med gått tillbaka till auktoritärt styre efter en period av demokrati. Det här skedde bland annat i Europa under 30-talet med förödande konsekvenser. Men, och det är nog viktigt att komma ihåg, så går trenden åt ett tydligt håll och det verkar som om demokrati är en nästintill oundviklig kraft som byggs upp i land efter land, trots motgångar.

Dessa motgångar handlar ofta om att andra starkare länder av diverse

Men, och det är nog viktigt att komma ihåg, så går trenden åt ett tydligt håll och det verkar som om demokrati är en nästintill oundviklig kraft som byggs upp i land efter land, trots motgångar.

geopolitiska skäl vill motarbeta att exempelvis en mot dem vänlig regim ersätts, utan att peka finger har onekligen vissa länder varit bättre på att ägna sig åt detta än andra. Här har vi som frihetssträvande och upplysta människor en skyldighet att stå upp mot våra egna regimer i de fall vi ser att de agerar på ett sådant sätt.

Antagligen är detta mindre relevant för Sverige specifikt, men som global aktör har vi också både inflytande över och en skyldighet att se till att våra vänner sköter sig. Dessutom ger Sverige med rätta mycket i bistånd, något som också kräver att vi håller koll på var pengarna går och att de inte används för att underminera det vi vill stödja. Vidare kan man se att demokrati efterfrågas allt mer när det går bättre för ett land, vilket för oss in på nästa punkt.

När det ekonomiska välståndet höjs i ett land följer i regel nästan allting annat efter. Sambandet mellan

inkomst i ett land och sociala omständigheter och välstånd är nästintill slående. Rikare länder är kort sammanfattat mer hälsosamma, utbildade, jämställda, och – förstås – mindre fattiga. Detta kommer dels av att ett samhälle med rikare människor har mer muskler att hjälpa de svaga och lyfta dessa, samt att människor med högre inkomst ofta har möjligheten att leva mer hälsosamma liv och kan fatta beslut som är bra för dem.

I takt med att människor får större tillgång till utbildning, börjar kunna tänka ut idéer själva och får nya möjligheter att interagera med människor i andra länder, vilket till stor del är en ekonomisk fråga, och får en allmänt högre nivå av självbestämmande och möjligheter, ökar också kraven på politiska reformer. Demokrati är helt enkelt en ganska given del av ett välmående samhälle. Samtidigt fungerar också demokrati bättre för att nå välstånd.

Oavsett vad som är hönan eller ägget följer ofta det ena på det andra. För att förbättra ekonomiskt välbefinnande i utvecklingsländer krävs en friare marknad och att människorna där och deras företag kan handla med människor i andra länder. Handel är ett otroligt verktyg då det som få andra saker gynnar alla involverade. Därför finns det också en poäng i att vi som länder eftersträvar att få till olika handelsavtal med framför allt fattigare länder.

I de globala målen för hållbar utveckling spelar också miljön en stor roll.

Det är inte helt ovanligt att folk kan oroa sig över att se länder utvecklas eftersom rikare länder brukar generera mer utsläpp och de med mer pengar logiskt nog också konsumerar mer. Man kan hamna i lite av en tankefälla här där man helt plötsligt börjar motsätta sig utveckling för fattiga med hänvisning till miljön och att påverkan på den skulle sänka allas levnadsstandard. Oron är till del förståelig men bygger snarare på ett sorts missförstånd. I kampen för global hållbarhet är miljöaspekten extremt viktig, vilket också är varför det finns en poäng i att integrera den i övriga målsättningar. Även om mer utvecklade länder tenderar att ha högre utsläpp per person så är det även dessa länder som driver miljöutvecklingen. Alla framsteg inom området kommer från länder med resurser att investera i just den

här frågan. Det handlar dels om utbildning och forskning för att öka vår förståelse, dels om företag som kan driva på innovation och hitta smarta lösningar, och det är även viktigt att staten har kapacitet att investera i miljön samt är stabil nog att kunna ha regleringar och upprätthålla dessa i syfte att kunna förhindra andra aktörer från miljöförstörelse. På intet sätt bör miljön ses som ett hinder i strävan efter globalt välbefinnande, vilket också är anledningen till att FN inkluderar detta bland övriga mål om exempelvis ekonomisk tillväxt.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att hållbar utveckling, utöver att bara vara något viktigt för både oss i västvärlden att eftersträva för andra och förstås för dessa andra att få ta del av, ligger väldigt nära och i linje med våra liberala värderingar. Rom byggdes inte på en dag och det samma gäller all form av välbefinnande, men vi har kommit en bra bit på vägen. Nu är det bara resten kvar.

Philip von Schéele

Håller den svenska rättsstaten mot auktoritära krafter ?

Det sker i Polen och Ungern. Rättsstaten monteras ned. Skulle samma sak kunna hända i Sverige? Ja. Det skulle till och med kunna gå ganska fort.

Folksuveräniteten lyfts ofta fram som regeringsformens finaste princip. All offentlig makt utgår från folket. Några parallella maktstrukturer existerar inte. Makthavare haver makt för att folket godkänt det. Det är fint. Och naivt.

I händelse av en auktoritär riksdag

Min poäng med den här texten är inte att rättsstaten är allvarligt hotad i Sverige. Poängen är att det konstitutionella skyddet av den är för svagt. Vi är alla medvetna om att otäcka krafter är på frammarsch. Redan idag har de plats i vårt parlament. Med tanke på hur den svenska grundlagen är utformad skulle folkets kollektiva sinnesförvirring – till och med en högst tillfällig sådan – kunna få ödesdigra följder.

Regeringsformen ger folket oändlig makt. Folkets främsta företrädare, riksdagen, kan nämligen besluta vad som helst, förutsatt att folket

är med på det. Grundlagsändringar kräver två omröstningar i kammaren, med mellanliggande val, men det räcker med enkel majoritet. På så vis kan demokratiska rättigheter och regler om domstolarnas oberoende snabbt kastas överbord. Två beslut med mellanliggande val är också vad som krävs för att Sverige ska lämna EU. Många av de i regeringsformen stadgade rättigheterna kan begränsas genom ett enda riksdagsbeslut. Ingenting – bortsett från folkviljan – är heligt.

Erbjuder regeringsformen alls något skydd emot en auktoritär riksdag? Svaret är att en riksdagsminoritet kan förhålla, men inte stoppa, majoriteten. Lagförslag som inskränker medborgerliga rättigheter kan vilandeförklaras i minst ett år, om tio ledamöter kräver det. En tredjedel av ledamöterna kan få till stånd en folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag. Det är förstås inte till någon

större tröst, om själva problemet är medborgarnas moraliska förvirring.

En utomstående kraft – Lagrådet – granskar förslag på ny lagstiftning. Lagrådet består av domare från de högsta domstolarna. Institutionen kommenterar och kritiserar lagstiftningsförslag men saknar möjlighet att stoppa dem. Att Lagrådet inte hörts angående ett visst förslag är heller inte hinder för att det drivs igenom och lagen senare tillämpas. På senare år har det uppmärksamats att Lagrådet allt oftare kritiserat lagstiftningsförslag men allt mer sällan fått gehör för sin kritik. Organets faktiska makt i ett för rättsstaten kritiskt läge är obefintlig.

I händelse av en auktoritär minoritetsregering

Att en minoritetsregering per definition tolereras av minst halva riksdagen har vi lärt oss efter den gångna hösten; Sverige har negativ parlamentarism. En minoritetsregering kan faktiskt komma en bit på vägen i projektet att förstöra den svenska rättsstaten, även om riksdagen inte röstar igenom en enda av regeringens propositioner. Det är till exempel regeringens uppgift att utse domare. I Polen och Ungern har just detta – regeringens styrning över domarkårens sammansättning – varit ett av nedmonterings mest effektiva verktyg. Få faktorer är så viktiga i en rättsstat som domarnas oberoende.

Vidare lyder förvaltningsmyndigheterna under regeringen. Regeringen får visserligen inte lägga sig i enskilda fall av myndighetsutövning men har mycket stort inflytande över inriktningen på myndigheternas arbete och tillsätter generaldirektörerna. Dessutom är utgångspunkten i svensk rätt att regeringen ansvarar för utrikespolitiken. Det är därför möjligt för en auktoritär svensk regim att ingå överenskommelser med auktoritära vänner runt om i världen.

Konstitutionsutskottet granskar regeringen. Genom en misstroendeförklaring kan riksdagen välta såväl ett enskilt statsråd som hela regeringen. En minoritetsregering kan således stoppas. Det förutsätter emellertid att majoriteten av riksdagsledamöterna vill det.

Vad är då alternativet?

Det finns alternativ till den, något naiva, svenska ordningen. Ett är att efterlikna ett land som inte haft råd att vara naivt: Tyskland. Efter andra världskriget och förintelsen ansträngde sig landet för att försäkra sig om att något liknande aldrig skulle kunna hända igen.

Därför införde Tyskland en författningsdomstol.

Domstolen prövar dels att lagstiftningsförfaranden sker grundlagsenligt, dels tolkar den grundlagen på

underinstansers begäran och dels kan enskilda som anser sig ha fått sina grundlagsfästa rättigheter kränkta klaga till författningsdomstolen. Domstolen har befogenhet att ogiltigförklara lagar som strider mot grundlagen.

Tyskland vidtog fler åtgärder för att stoppa icke-demokratiska rörelers framfart. Högst status i grundlagen har människovärdet. Ingenting, inte ens folksuveränitet, är viktigare än det. Det vill säga, det folkstyre som leder till att människovärdet åsidosätts accepteras inte. Skillnaden mot den svenska regeringsformen är principiell men likafullt viktig. Vidare ger den tyska konstitutionen var och en rätt att göra motstånd mot den som försöker störta den ordning som slås fast i grundlagen. Slutligen innehåller den så kallade evighetsklausuler, som inte kan upphävas eller ens ändras. I en sådan stadgas

till exempel att Tyskland är en demokrati.

I tider då främlingsfientlighet och populism flyttat in i vårt parlament och nazister sprider hat i Almedalen, finns skäl att stärka skyddet för de värden vårt samhälle vilar på. Det kan invändas att den svenska ordningen, med folkstyret i första rummet, är fördelaktig ur ett demokratiperspektiv. Det är sant, så länge demokratin och rättsstaten består. Att arbeta förbyggnad är bäst, brukar det heta. Dags att börja, i så fall.

Hannes Rudsäter

FO-krönika:

Hållbarhet ska vara på riktigt – inte bara en magkänsla

För ett modernt ungdomsförbund är det helt ohållbart att inte driva politik och intern verksamhetsutveckling för hållbarhet. Klimatet är vår tids stora ödesfråga, social utsatthet är en grogrund för kriminalitet i förorter runt om i landet och allt för ofta famlar politiker med små eller bristfälliga lösningar.

Det är svårt att veta vilken politik som skapar hållbarhet och allt som oftast räcker inte enkla förklaringar. Sådana lösningar kanske känns bra i magen men de är sällan hållbara. Låt mig skriva om ett aktuellt exempel.

FN räknar med att 1,2 miljarder människor lever på under 1,25 dollar om dagen. Följden av fattigdomen är ofta brist på grundläggande socialt skydd för människor och tillgång till basala resurser. Det är oerhört tragiskt hur många människor som fortfarande lever i fattigdom, människor som på grund av sin utsatthet riskerar att utnyttjas ytterligare.

Mot den bakgrunden har Lund tidi-

gare varit en Fairtrade City, det vill säga varit anslutna till organisationen Fairtrade. Det nyvalda L-styret i Lund har nu, som ett av sina första beslut, valt att bryta samarbetet med Fairtrade. Det må först låta märkligt men beslutet var helt rätt, Fairtrade skapar inte hållbarhet. Fairtrade menar att med hårdare regelverk ska människors rättigheter och villkor stärkas – en lovvärd ambition. I själva verket är det precis tvärtom.

Fairtrade är en organisation som till mycket stor del ägs av det socialdemokratiska LO. Det som hänt i Lund och det som händer i många andra kommuner runt om i Sverige är alltså att Socialdemokraterna, som styrt, använt sig av sin politiska makt för att gynna en egen produktmärkning. Upplägget innebär bland annat att den berörda kommunen på olika vis ska marknadsföra eller göra reklam för just produktmärkningen Fairtrade.

Men är ändå inte fair trade just "fair", eller på svenska "schysst"? Tyvärr är svaret nej. Det är rimligt att ställa krav på social och

miljömässig hållbarhet då staten eller en kommun köper saker med skattepengar. Men det är aldrig bra att ställa krav som hindrar ekonomisk utveckling eller leder till att vissa hamnar utanför. Fairtrade är ett exempel på det senare. Genom att kräva att de som ska sälja till kommunen ska ansluta sig till just den märkningen och de krav, regler och avgifter som kommer med den, hindrar en i praktiken de fattigaste och mest utsatta att kunna sälja sina egna produkter.

Märkningen gör alltså att de som redan lyfts ur den värsta utsattheten får en konkurrensfördel mot dem som är i störst behov av att få sälja sina produkter. Det som kallades "schysst" är alltså rätt "oschysst". Det är inget fel med att vi människor väger in etik och värderingar när vi väljer vart våra pengar ska gå.

Det är rimligt att vi genom konsumentmakt aktivt påverkar vår omvärld, men hållbarhet är ofta lite mer komplicerat än vad en först kan tro. Det är när människor själva arbetar hårt, säljer sina produkter och agerar efter egna drivkrafter som välstånd skapas.

Det var handel, marknadsekonomi och kapitalism som gjorde Sverige rikt och som lyfte oss ur fattigdom. Varför skulle regleringar nu fungera bättre för andra delar av världen?

Exemplet med Lund och Fairtrade visar på en ohållbar lösning på ett hållbarhetsproblem. Det är enkelt att som politiker göra sånt som låter bra eller känns rätt i magen. För att på allvar göra världen mer hållbar krävs att en tänker lite längre och att en vågar genomföra större reformer, även om de är obekväma.

Det är till exempel inte hållbart att vi fortsätter subventionera jordbruk, trots att det stänger ute fattiga människor från att sälja sina produkter och dessutom räddar ineffektiva producenter här i Sverige. Det är heller inte hållbart att vi fortsätter flyga och åka bil hej vilt som om det inte fanns någon morgondag. Jag efterfrågar fler politiker som inte låter sig luras av marknadsföringstrick som Fairtrade och som dessutom vågar driva igenom jobbiga saker som flygskatt eller att stoppa jordbruksstöden. Det vore hållbart, inte bara för magkänslan utan också på riktigt.

Joar Forssell
Förbundsordförande

LIBERALA
UNGDOMSFÖRBUNDET

Posttidning B

Avsändare
Liberala Ungdomsförbundet
Hantverkargatan 25 ÖG
11221 Stockholm